

ÅI:s övriga förslag

ÅI föreslår att kommunernas roll som samhällsplanerare och myndighet särskiljs tydligt från rollen som utförare av avfallstjänster i kommunala förvaltningar eller bolag.

ÅI föreslår att det görs en översyn av syftet med de kommunala avfallsplanerna och hur de kan bli ett verkningfullt instrument för att tillämpa avfallshierarkin, uppfylla miljömålen och engagera alla aktörer och medborgare.

ÅI föreslår att det införs lokala avfallsråd i kommunerna med uppgift att medverka vid framtagande av avfallsplanerna, genomförandet och att stimulera det lokala företagandet att utveckla och erbjuda lösningar.

Särskilj kommunens olika roller - de kommunala bolagen konkurrerar på hela avfallsmarknaden

ÅI anser att det är anmärkningsvärt att utredaren i både utredningen och konsekensanalysen mer diskuterat och värnat om att kommunerna ska ha en aktörsroll på avfallsmarknaden som konkurrent till återvinningsföretagen än att diskutera kommunernas samhällsplaneringsansvar och uppgift att bidra till att alla aktörer engageras för att uppfylla de uppsatta nationella miljömålen.

ÅI föreslår att de beslut som fattas bör ha som utgångspunkt att kommunernas olika roller tydliggörs och skiljs åt, dvs rollen som samhällsplanerare och myndighet respektive som utförare i kommunala bolag och förvaltningar.

Inte minst framgår denna problematik av den snabbenkät som ÅI genomförde under november månad och som vände sig till kommunstyrelsens ordförande/oppositionsråd respektive tjänstemännen i kommunen. Den fråga som ställdes rörde om fastighetsägarna ska få fortsätta att välja vem som ska få hämta deras tidnings- och förpackningsavfall. Även om svarsfrekvensen var låg, så visar den en viss skillnad mellan politikernas syn och tjänstemännens syn (i flera kommuner svarade det kommunala bolag). De senare ser ofta avfallsinsamling och behandling som sin kärnverksamhet där de vill ha ökat ansvar och kontroll. Resultaten redovisas i bilaga 2.

En avgörande framtidsfråga för återvinningsföretagen är konkurrenssituationen på marknaden från de kommunala bolagen. Många av de kommunala avfallsbolagen, som ursprungligen etablerades för att hantera kommunens avfall, är idag inte längre renhållningsbolag utan agerar som kommersiella aktörer på hela avfallsmarknaden. De verkar även på den konkurrenssatta delen av marknaden och har inte sällan betydande expansionsplaner. Bolagen söker t ex miljötillstånd där det klart framgår att de skall hantera verksamhetsavfall och inte enbart kommunalt avfall. Några av de kommunala bolagen har omsättningar som vida överstiger de privata återvinningsföretagen, vilket gör att de i vissa kommuner eller regioner är den helt dominerande aktören. ÅI vill framhålla att vi är allvarligt oroad över de expansionsplaner som de

kommunala bolagen har med stöd av sina monopol. De kommunala bolagen verkar under helt andra förutsättningar än de privata.

Vi vill därför påpeka att de beslut som regering och riksdag fattar baserat på avfallsutredningen och remissvaren måste ses i ljuset om Sverige menar allvar med att återvinning är en tillväxtbransch och att de privata återvinningsföretagen ska kunna utveckla innovativa och kundanpassade lösningar inom ett framtidsområde.

I den målbild som utredningen presenterat saknas den viktiga aspekten att utveckla samarbetet mellan kommunerna och de privata återvinningsföretagen. Målbilden lägger inte grunden för ett framgångsrikt samarbete mellan kommunerna och näringslivet som kan leda till att Sverige blir ett föregångsland och även en framgångsrik exportnation inom detta område.

Genom att tydligare skilja på kommunens olika roller skapas betydligt bättre förutsättningar för ett sådant samarbete. Genom ett utvecklat samarbete skulle näringslivet få andra förutsättningar att skapa resurseffektiva och värdeskapande produkter och tjänster. Kommunerna skulle samtidigt, genom aktiv samhällsplanering, kunna lägga grunden till den kravbild och de funktioner som bör finnas för att olika miljö- och samhällsmål ska uppfyllas.

Avfallsplaner och avfallsråd kan skapa förutsättningar för förbättrat samarbete

Ett viktigt steg i ett ökat samarbete är att se över syftet med och vilken roll de kommunala avfallsplanerna har inom kommunen. Det varierar idag i hög grad mellan kommunerna. Det är inte ovanligt att avfallsplanen är kommunens eller det kommunala bolagets egen handlingsplan för utförarverksamheten. Detta var dock inte syftet med de kommunala avfallsplanerna. Med tydligare riktlinjer kan de kommunala avfallsplanerna bli ett viktigt verktyg för att öka samarbetet mellan aktörerna att bidra till att tillämpa avfallshierarkin och uppfylla miljömålen.

ÅI föreslår att därför det görs en översyn av syftet med de kommunala avfallsplanerna och hur de kan bli ett verkningsfullt instrument för att tillämpa avfallshierarkin, uppfylla miljömålen och engagera alla aktörer och medborgare. Kommunen bör ha en koordinerande roll i detta, men inte styra över detaljerna och utförandet. Det bör marknadens aktörer få besluta om och utveckla. Ett sådant arbetsätt kan bidra till att företagandet utvecklas inom kommunen.

ÅI föreslår att vidare att det införs lokala avfallsråd i kommunerna med uppgift att medverka vid framtagande av planerna, genomförandet och att stimulera det lokala företagandet att utveckla och erbjuda lösningar.

Dessa åtgärder skulle kunna skapa bättre förutsättningar för ökat samarbete mellan kommunerna och aktörerna på marknaden.

Avslutningsvis vill vi inom Återvinningsindustrierna aktivt medverka till att utveckla ett resurseffektivt samhälle, att marknadsreglerna blir tydliga och att utvecklingen sker på ett konstruktivt sätt i nära samarbete mellan alla aktörer.